

بررسی مصوبات کمیسیون تلفیق بودجه در سال ۱۳۹۱ کل کشور
مابه‌التفاوت ریالی نرخ ارز
(بند «۴-۶» گزارش کمیسیون)

نام دفتر: مطالعات برنامه و بودجه

شماره مسلسل: ۲۳۰۱۲۳۸۳

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۲/۲۱

۱. طبق بند «۶-۴» مصوبه کمیسیون تلفیق مابه‌التفاوت ریالی نرخ ارز مبنای محاسبات بودجه‌ای (۱۲۲۶۰ ریال) با نرخ روزانه ارز فروخته شده به حساب درآمد عمومی (ردیف ۱۶۰۱۳۹) واریز می‌شود و در صورتی که مابه‌التفاوت مزبور مازاد بر مبلغ مندرج ردیف ۱۶۰۱۳۹ گردید «مبلغ مازاد به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود و تا مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال آن به صندوق توسعه ملی اختصاص می‌یابد».

۲. چند اشکال مهم بر این مصوبه قابل طرح است:

اولاً در حال حاضر قیمت روز ارز با نرخ مبنای محاسبات بودجه‌ای، تفاوت معناداری دارد. لذا منابع موضوع این بند می‌تواند بسیار زیاد باشد. به عنوان مثال اگر حدود ۳۰ میلیارد دلار از منابع حاصل از نفت به قیمت ۱۷۲۶ تومان تبدیل به ریال شود، حدود ۱۵۰۰۰ میلیارد تومان مابه‌التفاوت حاصل خواهد شد. طبق حکم مصوب کمیسیون کمتر از یک سوم این مبلغ به ردیف ۱۶۰۱۳۹ واریز شده و مابقی آن تا سقف ۲۰۰۰ میلیارد تومان به صندوق توسعه ملی واریز می‌شود. بدین ترتیب حدود ۹۰۰۰ میلیارد تومان به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل واریز می‌شود که ماهیت آن روشن نیست و در سقف منابع بودجه لحاظ نشده است.

ثانیاً منابع موضوع این بند در حقیقت درآمدهای حاصل از صادرات نفت است. مجموع منابع نفتی استفاده شده توسط دولت از ۴۹۵ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۸۹ به حدود ۷۰۰ هزار میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۰ رسیده است. این رقم در سال ۱۳۹۱ بالغ بر حدود ۸۰۰ هزار میلیارد ریال خواهد بود.^۱ با گسترش استفاده از منابع حاصل از نفت آثار تخریبی آن نیز تشدید خواهد شد. گسترش استفاده از منابع حاصل از نفت موجب افزایش کسری بودجه بدون نفت و به عبارت دیگر گسترش تقاضای دولت در اقتصاد و به احتمال قوی گسترش فشارهای تورمی خواهد شد.

ثالثاً مصوبه کمیسیون به شکل فعلی مغایر ماده (۸۵) قانون برنامه پنجم توسعه است. طبق بند «الف» ماده (۸۵) «عواید حاصل از صادرات نفت پس از کسر مصارف ارزی پیش‌بینی شده در جداول قانون بودجه کل کشور و پس از کسر سهم صندوق توسعه ملی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌شود». بدین ترتیب پس از تأمین شدن مبالغ ردیف‌های بودجه‌ای مربوطه مبلغ مازاد نباید تبدیل به ریال شود، بلکه باید به حساب ذخیره ارزی واریز شود.

پیشنهاد

اولویت اول - پاراگراف دوم حذف و طبق بند «الف» ماده (۸۵) قانون برنامه پنجم توسعه عبارت زیر جایگزین شود.

«مبلغ مازاد بر سقف ردیف ۱۶۰۱۳۹ صورت ارزی به حساب ذخیره ارزی واریز می‌شود».

اولویت دوم - عبارت «به حساب خاصی نزد خزانه‌داری کل کشور واریز می‌شود تا مبلغ ۲۰ هزار میلیارد ریال آن» حذف شود. بدین ترتیب کل مازاد حاصله به صندوق توسعه ملی واریز می‌شود.

۱. با توجه به عدم انتشار تغییرات ردیف‌ها تا زمان تهیه این گزارش، ارقام دقیق قابل محاسبه نبوده است.